

Nieuwsbrief Gedachten Uitpluizen

Nummer 56

1 februari 2008

Interessante informatie:

- Workshop van Alan Meaden over cgt bij bevelshallucinaties op vrijdag 14 maart is bijna uitverkocht
- Laag gedoseerde antipsychotica waren ook in 1970 effectief in het Soteria project
- Dopaminesensitatie is een leerproces onder bepaalde omstandigheden

In dit nummer:

- Congres agenda 2
- Vervolg van sensitatie van het dopaminesysteem 2
- Gumbahh 2
- Emotioneel functioneren bij schizofrenie 3
- Workshop over bevelshallucinaties 3
- Vervolg Soteria 3
- Meervoudig onverzadigde vetzuren bij schizofrenie 4

De Soteria aanpak bij schizofrenie

De Soteria aanpak stamt uit de late zestiger en vroege zeventiger jaren van de vorige eeuw. Deze is gepraktiseerd in Zwitserland en de Verenigde Staten. Schizofrenie werd daarbij opgevat als een aandoening die niet als eerste behandeling medicatie nodig had, maar de mogelijkheid de psychose door te maken en ervan te leren, steun en begeleiding en minimale verstoring van het gewone leven. In de Verenigde Staten was het Mosher en collega's die in Los Angeles een therapeutische gemeenschap oprichten, waarbij medicatie kortdurend ondersteunend gebruikt werd om de crises door te maken. De staf waren leken, de persoonlijke zeggenschap werd gerespecteerd, sociale netwerken en maatschappelijke verantwoordelijkheden vonden doorgang. Er werd nooit gebruik gemaakt

van dwanghemden, separeercellen of medicatie om de orde te bewaren. In 1974 rapporteerde Mosher dat na zes weken er evenveel patiënten in remissie waren als met medicatie en dat het aantal relapsen lager was dan bij de gemediceerde patiënten bij 12 en bij 24 maanden follow-up. Oppositie tegen Soteria werd sterk, niet zozeer omdat hij te weinig medicatie gebruikte, maar vooral omdat leken blijkbaar dure professionals konden vervangen, werden hem uiteindelijk noodlottig. Hoewel hij hoog in de hiërarchie van de NIMH zat, heeft men hem laten vallen. Het experiment vond navolging in Zwitserland en daar schreven in

De toolkit Gedachten Uitpluizen is te verkrijgen op www.gedachtenuitpluizen.nl

1992 de onderzoekers: "patients who received no or very low-dosage medication demonstrated significantly better results". Een tiental projecten is in Zweden gestart en in Finland.

Na vele jaren komt het werk weer terug in de belangstelling. In het eerste Schizophrenia Bulletin van 2008 is een systematische review opgenomen. Van de 76 studies blijven er

(Vervolg op pagina 3)

Sensitatie van het dopaminesysteem

Hoe ontstaat nu toch eigenlijk een psychose? Wat is het gemeenschappelijke pad dat alle mensen met een psychose afleggen, voordat de psychose uitbreekt? Er is enige evidentie dat omgevingsrisicofactoren samen met (epi)genetische factoren, leiden tot veranderingen van psychologische en fysiologische aard. Deze cogni-

tieve tendensen en veranderde dopamine transmissie wordt aangeduid als sensitatie. Er is een groot aantal omgevingsrisicofactoren. Dit zijn onder andere: stress tijdens de zwangerschap, ontwikkelingstrauma in de vroege jeugd, stedelijkheid, cannabisgebruik, etnische minderheid, armoede, "social defeat". De Odds ratio's zijn klein en het is onduidelijk hoe

deze risico factoren kunnen leiden tot een psychose. Sensitatie is het verschijnsel dat na herhaalde blootstelling aan stressoren de respons daarop toeneemt. Uiteindelijk treedt een gevoeligheid voor de stimuli op. Een van die zaken kan het ontwikkelen van een negatief zelfbeeld zijn, waardoor de per-

(Vervolg op pagina 2)

Kent u belangrijke congressen over CGT bij psychose die niet in de Congres agenda staan? Stuur ze op naar info@gedachtenuitpluizen.nl

Congres agenda

[3 t/m 7 februari 2008 14th Biennial Winter Workshop on Schizophrenia & Bipolar disorder. Montreux, Zwitserland](#)

7 maart 2008 Bunnik symposium over psychiatrie.

13 maart Interventies bij ongewone mensen met ongewone problemen

[14 maart 2008 Utrecht, VGCT gebouw. Workshop van Alan Meaden over CGT bij bevelshallucinaties](#)

[11 april 2008 Voorjaarscongres met workshops van de VGCT](#)

[19 t/m 22 juni 6th International Congress of Cognitive Psychotherapy, Rome, Italy](#)

[21 t/m 25 juni 2008 1st International Schizophrenia Society Inaugural Scientific Conference, Venice Italy](#)

[22 tot 25 oktober 2008 IEPA conference, Melbourne, Australia](#)

20 november 2008 Schizofreniecongres, Buitensociëteit, Zwolle

Sensitisatie van het dopamine systeem speelt een rol bij cognitieve tendensen en het ontstaan van psychose

(Vervolg van pagina 1)
soon minder goed kan adapteren aan veranderende omgevingsseisen. Mensen met een psychose zijn extra gevoelig en actief bij kleine alledaagse stressoren. Het systeem staat bij hen op scherp. Bij dieren kan verstoring van de opvoeding meteen na de geboorte leiden tot blijvende veranderingen in de snelheid en mate van reageren van de dopamine neuronen in het mesocorticale systeem op stress en psychostimulantia. Ook bij mensen is de mesolimbische dopamine release in reactie op psychologische stress afhankelijk van moederlijke zorg kort na de geboorte. Als de dopamine transmissie toeneemt in de limbische gebieden als reactie op stress, dan verandert de balans met de corticale gebieden die dan als het ware off-line gaan. Er is dan geen relativerende terugkoppeling meer en de limbische dominantie bij het reageren bevordert het ontstaan

van de psychose. Psychose-achtige ervaringen komen voor bij zo'n 17% van de bevolking. Bij de meeste zijn deze van voorbijgaande aard. Deze ervaringen waren blijvend bij mensen die blootstonden aan omgevingsrisicofactoren. De persistentie van de verschijnselen was groter naarmate de persoon aan meer risicofactoren blootstond. Er treedt dus synergie op tussen risicofactoren en de dopaminesensitisatie. De mate waarin subklinische psychotische ervaringen blijvend zijn voorspelt weer de grootte van de kans dat iemand daadwerkelijk een psychose ontwikkelt. Samenvattend kunnen we vaststellen dat er wat evidentie is die verder onderzoek vereist, dat blootstelling aan omgevingsrisicofactoren in interactie met (epi)genetische

factoren leidt tot psychologische en fysiologische veranderingen en een blijvend veranderde dopamine huishouding die we sensitisatie noemen. Deze leidt eerder tot blijven psychose-achtige ervaringen en vergroot de kans op een eerste psychose.

[Collip, Myin-Germeys, van Os \(2008\). Does the concept of "sensitization" provide a plausible mechanism for the putative link between the environment and schizophrenia? Schizophrenia Bulletin, ahead of publication.](#)

Emotioneel functioneren bij mensen met schizofrenie

Verstoring in het emotioneel functioneren zijn een belangrijke oorzaak van de maatschappelijke uitsluiting van mensen met schizofrenie. Hoe dat zit is niet erg duidelijk. Een aantal studies heft getoond dat mensen met schizofrenie minder positieve emoties ervaren, terwijl andere studies dat niet konden bevestigen. Het onderzoek van Herbener en collega's onderzoekt de emotionele reacties van 34 mensen met schizofrenie en 35 gezonde mensen. Zij gebruikten 131 plaatsje van emotionerende gebeurtenissen. Deze

verschillen in emotionele arousal en emotionele waarde. De beoordelingen van mensen met schizofrenie komen in hoge mate overeen met die van normale controle proefpersonen. De correlatie was groter dan .90. De patiënten hebben dus dezelfde emotionele ervaringen als de normalen. De beoordelingen op de plaatjes waren echter weinig gecorreleerd met de meest maten van het emotioneel functioneren in het leven van alledag. Dat betekent dat de emotionele problemen bij patiënten niet veroorzaakt

worden door problemen bij het verwerken van emotionele stimuli op een perceptueel niveau. De problemen lijken zich vooral voor te doen als emoties en cognities een rol moeten gaan spelen bij adaptief functioneren zoals doelen stellen, motivatie en geheugenprocessen.

[Herbener, Song, Khine, Sweeny. \(2007\). What aspects of emotional functioning are impaired in schizophrenia? Schizophrenia Research, 98 \(1-3\), 239-246.](#)

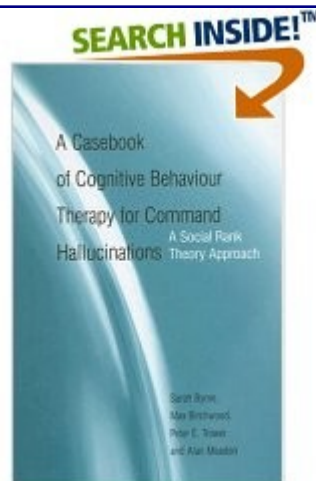

Emoties kunnen maar moeizaam gebruikt worden bij plannen en motiveren van mensen met een psychose

Workshop Alan Meaden over bevelshallucinaties

De sectie Schizofrenie en Psychose van de Vereniging voor Gedragstherapie en Cognitieve Therapie organiseert een workshop van Alan Meaden over de behandeling van bevelshallucinaties van een gehele dag op vrijdag 14 maart 2008 in het verenigingsgebouw in Utrecht. Het aantal aanmeldingen is beperkt. Wees snel voordat het uitverkocht is! Ga naar de [aanmeld-website](http://www.vgct.nl/index.jsp?USMID=451) op <http://www.vgct.nl/index.jsp?USMID=451>

Alan Meaden mede-auteur van 'A casebook of Cognitive Behaviour Therapy for Command Hallucinations' van Sarah Byrne, Max Birchwood, Peter Trower en Alan Meaden uitgegeven door Routledge in 2006. Het ISBN 10 nummer is: 1-58391-785-3. Zeer de moeite waard.

De Soteria aanpak werd door patiënten gewaardeerd

Vervolg van Soteria

(Vervolg van pagina 1)

slechts drie over die aan de strengste wetenschappelijk eisen voldoen: twee van Soteria USA en één van Soteria Bern. De conclusies van de reviewers luidt dat zij niet de Soteria aanpak kunnen aanbevelen als een standaard behandeling. Er is daarentegen geen evidentie dat de behandeling schade toebrengt, en dat de evidentie wijst in de richting van een betere uitkomst voor

Soteria patiënten in vergelijking met medicatie behandelde patiënten met betrekking tot de algemene psychopathologie en het aantal heropnames. In de eerste zes weken gebruikt slechts 24% van de Soteria groep antipsychotische medicatie versus 100% van de medicatiegroep. De totale doses na twee jaar was 56% minder in de experimentele groep. De reviewers dringen aan op meer goede studie die

voor- en nadelen van beide aanpakken vergelijken. Gezien de toegenomen belangstelling voor lage dosering in vele landen is dat niet ondenkbaar in de komende tijd.

[Calton, Ferriter, Huband, Spandler \(2008\). A systemic review of the Soteria paradigm for the treatment of people diagnosed with schizophrenia. Schizophrenia Bulletin, 34, 1, 181-192.](#)

De Stichting Cognitie en Psychose stelt zich tot doel om kennis over cognitieve aspecten van de psychose en kennis en vaardigheden van cognitieve gedragstherapie bij psychose en bij mensen met een 'at risk mental state' te verspreiden onder hulpverleners, mensen die een verhoogd risico op psychose lopen, patiënten en andere betrokkenen. Daartoe geeft zij boeken uit over cognitieve gedragstherapie en verzorgt zij cursussen en workshops. Een aantal daarvan in samenwerking met de schizofreniestichting. Op de website worden updates en formulieren aangeboden en meetinstrumenten om het proces van cgt te ondersteunen. Een tweewekelijkse e-nieuwsbrief over recente wetenschappelijke publicaties en een congresagenda worden gratis verspreid onder belangstellenden.

Meervoudig onverzadigde vetzuren en schizofrenie

Meervoudig onverzadigde vetzuren (MOV) lijken geassocieerd te zijn aan sociaal functioneren. Borderline patiënten en antisociaal gedrag verbeteren bij toediening van MOV.

Zeven Japanners onder leiding van Tokimi Sumiyoshi hebben het onderzocht bij 25 chronische ambulante mensen met schizofrenie en 32 gematchte normale controles.

De patiënten moesten aangeven van activiteiten en gebeurtenissen hoe vaak die voorkwamen bij het boodschappen doen in de supermarkt; IQ werd bepaald met de NART; psychopathologie met de BPRS; digit-span en het leer- vermogen van auditief-verbaal materiaal.

Gebrek aan meervoudig onverzadigde vetzuren is geassocieerd aan verminderd sociaal functioneren

De resultaten zijn dat er geen verschil is tussen patiënten en controle proefpersonen met betrekking tot (enkelvoudig) verzadigde vetzuren, maar wel bij MOV. Patiënten hebben hier minder van in hun bloed.

De prestaties bij de digit-span en de geheugentaak waren niet geassocieerd aan MOV.

Wel de items met een gemiddelde frequentie waren positief geassocieerd aan MOV. De positieve symptomen waren negatief geassocieerd aan MOV.

De auteurs concluderen dat MOV te laag is bij schizofrenie patiënten en dat het geassocieerd is aan psychose en sociaal begrip zoals gemeten met de boodschappentaak.

[Sumiyoshi, Matsui, Itoh, Higuruchi, Arai, Takamiya, Kurachi \(2008\). Essential polyunsaturated fatty acids and social cognition in schizophrenia. *Psychiatry Research*, 157, 87-93.](#)